

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงลักษณะการรับสื่อภาคการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัด เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่อภาคการเกษตรของประชากร และการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประ โยชน์ และระดับการปฏิบัติของเกษตรกรต่อสื่อส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ ความเหมาะสมและ ความต้องการที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตร ประเภทของสื่อที่ ทางราชการอาจนำมาแจกหรือจำหน่ายที่เกษตรกรเห็นว่าควรจัดทำและเผยแพร่ การพิสูจน์สมมุติฐานตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และการวิเคราะห์ปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อสื่อส่งเสริม

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ในพื้นที่ ตำบลสันโป่ง อำเภอแม่อริม , ตำบลบ้านแหวน, ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง , ตำบลแม่แตง อำเภอแม่แตง , ตำบลน้ำแพร่ , ตำบลโหล่งขอด อำเภอพร้าว , ตำบลท่าเตื่อ อำเภอคอยเต่า , ตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี , ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง ทั้งในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานเท่านั้น จำนวน 205 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences, Spss/For Window) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่อภาคการเกษตรของ ประชากร ความต้องการชนิดสื่อส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรต้องการและการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประ โยชน์และระดับการปฏิบัติของเกษตรกรต่อสื่อส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ ความเหมาะสมและความต้องการที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตร ประเภทของสื่อที่ทางราชการอาจนำมาแจกหรือจำหน่ายที่เกษตรกรเห็นว่าควรจัดทำและเผยแพร่ ใช้สถิติพรรณนาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าการกระจาย (Range) ค่าความถี่ (f) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) การทดสอบสมมุติฐานเกษตรกรในพื้นที่เขตชลประทานได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรมากกว่านอกพื้นที่เขตชลประทาน และเกษตรกรผู้นำชุมชนหรือเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมในพื้นที่ชลประทานจะได้รับสื่อภาคการเกษตรมากกว่าเกษตรกรทั่วไปที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการใช้สถิติสถิติพรรณนา วิเคราะห์ และ Frequencies และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ T - test และ F - test ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของประชากรกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.9 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43.88 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.73 ปี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.1 มีระดับการศึกษาคือ เรียนจบการศึกษาชั้นประถม 4 และส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.1 ประกอบอาชีพการเกษตรด้านการปลูกพืชจำนวน 111 คน มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 26,060.97 บาท/ปี การประกอบอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตรนั้นส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.2 จะมีการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรคือ แรงงานรับจ้างทั่วไป และไม่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรอื่นเลย และรองลงมา ร้อยละ 31.7 ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรคือ การค้าขาย และส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เขตพื้นที่อยู่อาศัยประกอบอาชีพการเกษตร พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.3 อาศัยอยู่ในเขตการรับน้ำชลประทานในระดับเต็มที่

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่อของประชากรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา ลำดับ 1 - 12 ดังนี้

1. สื่อเอกสารแนะนำ
2. สื่อโทรทัศน์
3. สื่อวิทยุ
4. สื่อวิทยากร
5. สื่อแผ่นพับ
6. สื่อการอบรม
7. สื่อหนังสือพิมพ์
8. สื่อโปสเตอร์
9. สื่อจุลสาร วารสาร นิตยสาร
10. สื่อสไลด์
11. สื่อวีดิทัศน์
- และ 12. สื่อภาพพลิก ตามลำดับ

จำนวนเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับสื่อจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน พบว่าภาครัฐได้รับน้อยกว่าคือ 1.53 ครั้งต่อปีและ 2.38 ครั้งต่อปีตามลำดับ

จำนวนเฉลี่ยของการได้รับสื่อของชนิดกลุ่มสื่อบุคคลของเกษตรกร พบว่าสื่อวิทยากรได้รับ 1.74 ครั้ง ซึ่งมากกว่าสื่อการอบรม (1.08 ครั้ง)

จำนวนเฉลี่ยของการได้รับสื่อของชนิดกลุ่มสื่อสิ่งพิมพ์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อหนังสือพิมพ์เฉลี่ย 8.20 ครั้ง ซึ่งมากกว่าสื่อเอกสารแนะนำ (2.05 ครั้ง) และสื่อจุลสารวารสารนิตยสาร (2.05 ครั้ง) สื่อโปสเตอร์ (0.43 ครั้ง) และสื่อแผ่นพับ (1.08 ครั้ง)

จำนวนเฉลี่ยของการได้รับสื่อของชนิดกลุ่มสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อวิทยุ 18.81 ครั้ง ซึ่งมากกว่าสื่อโทรทัศน์ (16.65 ครั้ง) และสื่อสไลด์ (2.87 ครั้ง)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับสื่อ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับประโยชน์ ระดับการปฏิบัติ และความต้องการของเกษตรกรต่อสื่อส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรได้รับ

3.1 ระดับความรวดเร็วของการได้รับบริการของสื่อตามที่เกษตรกรประเมิน (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ โดยได้รับคะแนน 2.56 และ 2.47 ตามลำดับ

3.2 ระดับความเข้าใจถึงเนื้อหาสาระของสื่อตามที่เกษตรกรประเมิน (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อวีดิทัศน์ สื่อการอบรม สื่อจุดสาร วารสาร นิตยสาร สื่อวิทยากรสื่อโทรทัศน์ สื่อสไลด์ สื่อโปสเตอร์ และสื่อหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ โดยได้รับคะแนน 2.90 , 2.80 , 2.80 , 2.78 , 2.72 , 2.61 , 2.45 และ 2.38 ตามลำดับ

3.3 ระดับการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์ของสื่อตามที่เกษตรกรประเมิน (คะแนนเต็ม 3 คะแนน) พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อการอบรม สื่อวิทยากร และสื่อโปสเตอร์ มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ โดยได้รับคะแนน 2.78 , 2.67 และ 2.43 ตามลำดับ

4. ความเหมาะสมและความต้องการที่เกษตรกรเลือกต่อสื่อส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรมา 1 – 3 อันดับ

4.1 อันดับ 1 – 3 ลำดับที่ได้จากการตัดสินใจคะแนนรวมโดยเห็นว่าเหมาะสมและต้องการในงานส่งเสริม พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อวิทยากร เป็นอันดับ 1 สื่อการอบรม เป็นอันดับ 2 และสื่อเอกสารแนะนำ เป็นอันดับที่ 3

5. ประเภทของสื่อที่ทางราชการอาจนำมาแจกหรือจำหน่ายที่เกษตรกรเห็นว่าควรจัดทำและเผยแพร่มากที่สุด 1 – 3 ชนิด

5.1 อันดับ 1 – 3 ลำดับซึ่งได้จากการตัดสินใจคะแนนรวมว่าสื่อใดที่ทางราชการควรจัดทำเผยแพร่หรืออาจจำหน่าย พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อเอกสารแนะนำเป็นอันดับที่ 1 สื่อแผ่นพับเป็นอันดับ 2 ส่วนอันดับ 3 คือ สื่อจุดสาร วารสาร นิตยสาร

6. ประเภทหมวดสื่อ 3 ประเภทที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด 1 - 3 ชนิด

6.1 หมวดสื่อสิ่งพิมพ์ ที่เกษตรกรเลือกต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตรซึ่งได้จากการตัดสินใจคะแนนรวม พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อหนังสือเผยแพร่เล่มเล็กเป็นอันดับที่ 1 สื่อเอกสารแนะนำเป็นอันดับ 2 และสื่อจุลสาร วารสาร นิตยสารเป็นอันดับ 3

6.2 หมวดสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์ที่เกษตรกรเลือกต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตรซึ่งได้จากการตัดสินใจคะแนนรวม พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับที่ 1 สื่อวิทยุเป็นอันดับ 2 และสื่อหอกระจายข่าว เป็นอันดับ 3

6.3 หมวดสื่อกิจกรรมที่เกษตรกรเลือกต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตรซึ่งได้จากการตัดสินใจคะแนนรวม พบว่าเกษตรกรได้รับสื่อการอบรมเป็นอันดับที่ 1 สื่อจัดสนทนากลุ่มเป็นอันดับ 2 และสื่อการแนะนำเป็นอันดับ 3

7. ผลการพิสูจน์สมมติฐานและตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ได้พิสูจน์สมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test และ F - test และค่า mean ในประเด็นต่าง ๆ สรุปผลได้ดังนี้

7.1 การใช้สถิติ t - test

1) การเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกับจำนวนครั้งของการได้รับสื่อที่ครั้งในปีที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่มีความรู้ทางสังคม และพบว่าด้านสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมีความแตกต่างกัน 7.392 และ 4.320 ทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกับจำนวนครั้งของการได้รับสื่อที่ครั้งในปีที่ผ่านมาจากภาครัฐและเอกชน พบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรจากภาครัฐและเอกชนมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่มีความรู้ทางสังคม และพบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรจากหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชนมีความแตกต่างกัน -2.364 และ -3.612 ทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

3) การเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกับความรวดเร็วของการได้รับบริการจากกลุ่มสื่อต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม และพบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมสัมพันธ์ทางสถิติมีความแตกต่างกัน -2.511 ทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) การเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกับความเข้าใจง่ายถึงเนื้อหาสาระของการได้รับบริการจากสื่อต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม และไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติ

5) การเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกับการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมได้รับสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมากกว่าเกษตรกรผู้ที่ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม และไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติ

7.2 การใช้สถิติ F – test

1) การเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานแต่ละพื้นที่กับระดับความเร็วของการได้รับบริการจากสื่อส่งเสริมการเกษตร พบว่าเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานระดับเต็มที่ได้รับสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงมากกว่าพื้นที่เกษตรของการรับน้ำแบบไม่สามารถรับน้ำเลยและแบบสามารถรับน้ำได้ไม่เต็มที่ และพบว่าสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมีความแตกต่างกัน 3.167 และ 4.099 ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2) การเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานแต่ละพื้นที่กับระดับความเข้าใจง่ายของการได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรพบว่าเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานระดับเต็มที่ได้รับสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงมากกว่าพื้นที่เกษตรของการรับน้ำแบบไม่สามารถรับน้ำเลยและแบบสามารถรับน้ำได้ไม่เต็มที่และพบว่าสื่อบุคคลและสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์โทรคมนาคมมีความแตกต่างกัน 3.748 และ 3.100 ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3) การเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานแต่ละพื้นที่กับระดับการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์ของสื่อส่งเสริมการเกษตร พบว่าเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกษตรของการรับน้ำชลประทานระดับเต็มที่ได้รับสื่อบุคคลมากกว่าพื้นที่เกษตรของ

การรับน้ำแบบไม่สามารถรับน้ำได้เลยและแบบสามารถรับน้ำได้ไม่เต็มที่และพบว่าสื่อบุคคลมีความแตกต่างกัน 4.315 ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการรับสื่อภาคการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลด้านพฤติกรรมการรับสื่อส่งเสริมการเกษตร ระดับความรวดเร็วของการได้รับสื่อ ระดับความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และระดับประโยชน์ของสื่อชนิดต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาข้อเสนอแนะของเกษตรกร ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำมาอภิปราย โดยแยกตามประเด็นของงานวิจัยได้ ประเด็น ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
2. พฤติกรรมด้านการรับสื่อส่งเสริมการเกษตรชนิดต่าง ๆ
3. สรุปการศึกษาเปรียบเทียบประโยชน์ 3 ประเด็นของด้านสื่อที่จัดเป็นหมวดหมู่

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นเกษตรกรยังมีการศึกษาที่ยังอยู่ในระดับที่น้อยอยู่ คือ เรียนจบชั้นประถมศึกษา 4 (57.1) เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่แนวโน้มของเกษตรกรที่จะเรียนจบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าเดิมคือ ประถม 4 เริ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการศึกษามีส่วนที่จะทำให้เกษตรกรได้อ่านฟังและเข้าใจเรื่องหรือสื่อที่ได้รับในการส่งเสริมหรือเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพทางการผลิตทางการเกษตรได้ดี ส่วนรายได้ที่ได้รับในภาคการเกษตรนั้นเฉลี่ยอยู่ที่ 26,060.97 บาทต่อปีซึ่งถือว่ายังต่ำอยู่ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น อาจจะเพราะกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจทั้งหมดคนนั้นมีเกษตรกรที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตชลประทานระดับรับน้ำเต็มที่มีร้อยละ 69.3 ส่วนที่เหลือเป็นแบบไม่เต็มที่และแบบไม่ได้เลย อีกทั้งจากการที่ดินเสื่อมคุณภาพเหตุเพราะการใช้ปุ๋ย และสารเคมี และขาดการบำรุงรักษาที่ดินที่ถูกต้อง ปัญหาในเรื่องของการขาดทิศทางการได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากภาครัฐที่ต่อเนื่อง และติดตาม ขาดที่ดินทำกินซึ่งที่ดินตกอยู่ในกรรมสิทธิ์ของนายทุน และปัญหาขาดเงินลงทุนซึ่งที่เป็นทั้งภาระหนี้สินผูกพันทางการลงทุนแบบไร้ทิศทางทางการเกษตรที่เกิดจากการขายสินค้าไม่ได้ราคา และหนี้สินอื่น ๆ ที่เกิดจากการขาดวินัยทางการเงินใช้ในทางที่ผิดของเกษตรกรเอง จึงส่งกระทบต่อการขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพการเกษตร ตลอดจนปัญหาขาดน้ำและระบบชลประทานที่ไม่ทั่วถึงแก่เกษตรกร อันเป็นผลที่จะทำให้เกษตรกรอาจจะยังวนเวียนอยู่ในวัฏจักรแห่งความจนต่อไป ดังนั้น การศึกษาเพื่อสร้างโอกาสของการได้รู้แก่เกษตรกรจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำ

พานวัตกรรมและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และการขยายเพิ่มเขตชลประทานให้มากและทั่วถึงมากขึ้น

พฤติกรรมด้านการรับสื่อส่งเสริมการเกษตรชนิดต่าง ๆ อันจะเห็นได้ว่าการรับสื่อส่งเสริมในภาคการเกษตรในภาครวมนั้นเกษตรกรเกือบจะ 100 เปอร์เซ็นต์ คือส่วนใหญ่จะได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตร แต่เป็นการส่งเสริมการเกษตรในแบบที่แตกต่างกันไป แต่เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครั้งของการรับสื่อของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรได้รับสื่อจากภาครัฐเฉลี่ย 1.53 ครั้งต่อปี ซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรที่ได้รับสื่อจากภาคเอกชนเฉลี่ย 2.38 ครั้งต่อปี โดยส่วนใหญ่แล้วนั้นการได้รับสื่อในการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ก็จะยังอยู่ในพื้นที่เกษตรของการรับน้ำในเขตชลประทานอยู่เสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เกษตรกรที่อยู่รอบ ๆ นอกต้องทำการเกษตรแบบต้องปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ โดยต้องใช้น้ำอย่างจำกัดเพื่อให้เพียงพอต่อปี หรือต่อฤดูกาล และในบางพื้นที่นั้นสื่อที่ได้รับในการส่งเสริมก็มีได้สนองต่อการปฏิบัติของเกษตรกรที่อาศัยอยู่นอกเขตชลประทานเลย อันเนื่องจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น คือ สื่อได้รับแต่ขาดแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร และจำนวนครั้งเฉลี่ยของการรับสื่อที่เกษตรกรได้รับจากหน่วยงาน ภาครัฐ ยังน้อยกว่า จากหน่วยงาน ภาคเอกชน อยู่ถึง 0.85 ครั้ง และจำนวนครั้งของการรับสื่อที่เกษตรกรได้รับ ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.6 ได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรจากหน่วยงานภาคเอกชน 2 ครั้งต่อปี โดยสูงสุดได้รับ 10 ครั้ง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสื่อของภาคเอกชนนั้นจะเป็นสื่อเพื่อการทำธุรกิจทางการเกษตรเช่น การเสนอขายปัจจัยทางการเกษตรจำพวก เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและแมลง ดังนั้นสื่อของเอกชนจึงต้องทำเพื่อการค้ามากกว่าสื่อของภาครัฐ เพื่อผลทางธุรกิจของบริษัทเอกชนเอง ซึ่งขณะเดียวกันนั้นสื่อรัฐอาจจะมีพิธีการและขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยากและทันสมัยน้อยกว่าสื่อเอกชน ส่วนชนิดกลุ่มสื่อบุคคลในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมานั้นสื่อวิทยากรจะเข้าถึงเกษตรกรเฉลี่ยเพียง 1.74 ครั้งต่อปี ซึ่งถือว่ายังน้อยมาก และชนิดกลุ่มสื่อสิ่งพิมพ์นั้น สื่อหนังสือพิมพ์เกษตรกรจะได้รับสื่อชนิดนี้เฉลี่ย 8.20 ครั้งต่อปี และชนิดกลุ่มสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์นั้น ส่วนสื่อที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือสื่อวิทยุซึ่งเกษตรกรจะได้รับสื่อชนิดนี้เฉลี่ยถึง 18.81 ครั้งซึ่งใกล้เคียงกับสื่อโทรทัศน์ซึ่งเฉลี่ย 16.65 ครั้ง

แต่เมื่อมองถึงระดับความรวดเร็วมากที่สุดกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ ตามการประเมินของเกษตรกรพบว่าสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วมากที่สุดตามลำดับ

และระดับของความเข้าใจง่ายถึงเนื้อหาสาระของสื่อตามการประเมินของเกษตรกรพบว่าสื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีความเข้าใจง่ายมากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ

ส่วนระดับของการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์ของสื่อตามการประเมินของ
 เกษตรกรพบว่าสื่อการอบรมเป็นสื่อที่เกษตรกรนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์มากกว่าสื่ออื่น
 และจากประเด็นประเภทหมวดสื่อ 3 ประเภทที่เกษตรกรต้องการให้ใช้เป็นเครื่องมือใน
 งานส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด 1 - 3 ชนิด นั้นในหมวดของสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกิจกรรมไม่พบ
 ความน่าสนใจที่แตกต่างเท่ากับหมวดสื่อภาพและเสียงอิเล็กทรอนิกส์ที่พบว่า สื่อที่ได้จากการตัดสินใจ
 คะแนนรวมนั้นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหอกระจายข่าว ล้วนเป็นสื่อที่เกษตรกรส่วนใหญ่ว่า
 เป็นสื่อที่ได้ฟังเสียง และได้ทั้งภาพและเสียงได้ด้วย และอีกทั้งเป็นสื่อที่สามารถเปิดรับเองได้ง่าย
 ด้วย

ผลจากการพิสูจน์สมมุติฐานและกรอบแนวคิด

จากการเปรียบเทียบการมีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรในทุกประเด็น
 นั้นของกลุ่มสื่อ 3 ด้านที่ทำการศึกษาคพบว่าสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันก็คือ เกษตรกรที่มีตำแหน่งทาง
 สังคมจะได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมเลย จึงทำให้สมมุติ
 ฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า เกษตรกรผู้นำชุมชนหรือเกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมจะได้รับสื่อ
 ภาครัฐไม่แตกต่างกันกับเกษตรกรทั่วไปที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ผลการวิจัยคือ แตกต่าง
 กัน

ส่วนผลของการเปรียบเทียบพื้นที่การเกษตรของการรับน้ำชลประทานแต่ละระดับในแต่ละ
 ประเด็นนั้นของกลุ่มสื่อ 3 ด้านที่ทำการศึกษา พบว่าสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันก็คือ ที่มีพื้นที่การเกษตร
 ของการรับน้ำชลประทานระดับเต็มที่ จะได้รับสื่อบุคคลมากกว่าสื่อด้านอื่น ๆ และมากกว่า
 เกษตรกรที่มีพื้นที่การเกษตรของระดับการรับน้ำชลประทานแบบอื่นด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย พบว่า

1. สื่อส่งเสริมการเกษตรที่สร้างความเข้าใจง่ายถึงเนื้อหาสาระของสื่อแก่เกษตรกร พบว่า
 สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อการอบรม สื่อเอกสาร วารสาร นิตยสาร สื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสไลด์ สื่อ
 โปสเตอร์ และสื่อหนังสือพิมพ์ สร้างความเข้าใจง่ายถึงเนื้อหาสาระมากกว่าสื่ออื่น ๆ ที่ศึกษาทั้ง
 รวม 12 ชนิด ตามลำดับ

2. สื่อส่งเสริมการเกษตรที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์แก่เกษตรกรพบว่าสื่อการ
 อบรม สื่อวิทยุ และสื่อโปสเตอร์ เมื่อเกษตรกรได้รับแล้วเกษตรกรสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ
 อย่างได้ประโยชน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ ที่ศึกษาทั้งหมด 12 ชนิด ตามลำดับ

3. ชนิดสื่อตามความต้องการของเกษตรกรที่หน่วยงานควรจัดทำแจกจ่ายหรือเผยแพร่
 มากที่สุดคือ สื่อเอกสารแนะนำ สื่อเอกสาร วารสาร นิตยสาร และสื่อโปสเตอร์ ตามลำดับ

4. ส่วนชนิดของสื่อตามความต้องการของเกษตรกรที่หน่วยงานควรใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมการเกษตรหมวดสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุดคือ หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก สื่อเอกสารแนะนำ และสื่อจุลสาร วารสาร นิตยสาร ตามลำดับ

5. ส่วนสื่อตามความต้องการของเกษตรกรที่หน่วยงานควรใช้เป็นเครื่องมือในงานส่งเสริมหมวดสื่อกิจกรรมมากที่สุด คือ สื่อการอบรม สื่อสนทนากลุ่ม และสื่อการแนะนำ ตามลำดับ

6. เกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมจะได้รับสื่อส่งเสริมการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในจังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การเกษตรของการรับน้ำชลประทานระดับเต็มที่จะได้รับสื่อได้รวดเร็วกว่าและมีความเข้าใจง่ายของเนื้อหาสาระของสื่อมากกว่า ขณะเดียวกันก็นำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ประโยชน์มากกว่าเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การเกษตรของการรับน้ำชลประทานแบบอื่น ๆ

ดังนั้น เราอาจจะบอกได้ว่า เพราะเนื่องจากชลประทานที่มีอยู่นั้นน้อยเกินไป จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ซึ่งมีพื้นที่ชลประทานเพียง 52 เปอร์เซ็นต์ หรือเพียง 1,222,924 ไร่ ซึ่งถ้าหากชลประทานมีมากขึ้น ก็อาจจะสร้างความเป็นธรรมแก่เกษตรกรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ไกลออกไปให้มีสิทธิ และได้รับประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งการรับสื่อส่งเสริมการเกษตรเพื่อกิจกรรมทางการเกษตร ฐานะความเป็นอยู่และรายได้เฉลี่ยก็อาจสูงขึ้นด้วยก็เป็นได้